

Emberbarát

A NAGY FUVAROS UTCAI TEMPLOMKÖRZET HETILAPJA

XVIII. évfolyam 20. szám

2022. február 11. - 1. ádár 10. 5782.

MÓZES II. TECÁVÉ (תצוה)

Időként a Tóra egyetlen kifejezésében egy egész világnyi bölcsesség bújik meg. Főleg ha egy nagyon általános és központi témáról van szó. Amikor Mózes azt a parancsot kapta, hogy gyűjtsa meg a menórát a szentélyben, különböző szabályokat is be kellett tartania, pontosan meg lett szabva, hogyan gyűjtsa, mit égessen, és mikor. Többek között azt mondta Isten, hogy a gyújtásnak addig kell tartania, amíg a tűz az egész kanócot körbe nem öleli, és a láng nem ég az őt meggyújtó gyufa segítségével nélkül is. Ne csak az első szikrát gyűjtsa meg, és hagyja magára a kanócot a lánggal viaskodva, hanem az égő gyufával a kanóc közelében maradva várja meg, amíg azt teljesen átjárja a tűz, míg a láng magasra csaphat immár a gyufa segítségével nélkül is.

A zsidóság bemutatásán túl a Tóra – különböző témákon keresztül – útmutatást ad az emberi élet minden területére. A Miskánban égő menóra mely a sivatagban élő őseinknek a szentség forrása volt, ma is nagy jelentőséggel bír, ma a szellemi sötétség idején is ugyanazt a funkciót tölti be: megvilágítja a külvilágot, beragyog az erkölcsi sötétségbe. Az a gondolat, hogy nem szabad a gyújtással leállni mindaddig, míg a láng nem elég erős magában, hogy égjen, az életünk kihívásaira is vonatkoztatható tanács.

Egyik legnagyobb kihívása, ami érhet minket, gyermekeink nevelése, tanítása. Sok lelkiezt igényel, időt és pénzt kell rászánjunk. Már a pelenkás gyerek is szembenéz az életében megoldandó problémákkal, és ahogy növekszik, ezek is egyre nőnek vele, és neki meg kell küzdenie. Jó, ha van mellette valaki, aki az oldalán áll, és segíti a helyes döntések meghozatalában, amelyek hasznára lesznek az életben. A jó apa feladata azonban nem csak az, hogy utat mutasson, hanem, hogy olyan személyiséget építsen a gyermeknek, amivel ő aztán megáll a saját lábán, és nem téved el az úton egyedül sem. Ha a gondolkodásmódját kialakítottuk, akkor képes lesz megbirkózni a jövőbeli dilemmákkal. Igaz, ez egy kicsit nehéz, bele kell tenni az energiát, sokat gondolkodni, és válaszolni a kérdésekre, de nagyon is megéri. Aki nem tud mit kezdeni ezzel a feladattal, elhibázhatja azzal, hogy bár nagyon szereti a gyermekét, és segíti őt, a helyes értékrendet mégsem tudja megfelelően belé plántálni. Így, ha eljön a nap a gyermeknek nincs eszköze a megküzdéshez, az önálló döntéshozatalhoz, és az a gyermek kárára lesz, mikor apa már nem tud mellette lenni, hogy helyette döntsön, cselekedjen.

Ugyanez aktuális az iskolában is, már alig akad pedagógus, aki a frontális tanítás mellett átadja azt is, ami igazán fontos: olyan eszközöket, melyekkel a gyermek önállóan tanulhat, fejlődhet, bölcselkedhet.

Maimonidész felsorolta a rászorulókat segítésének különböző formáit. Egyik, mikor adunk nekik pénzt, és eltartjuk őket. Biztosítjuk mindennapi szükségleteiket, Ugyanakkor van egy sokkal magasabb szintű jótékonyosság, egy jobb és hatékonyabb módszer. Tanítsuk meg a rászorulókat, hogyan kell helyesen élni. Adjuk meg nekik azokat az eszközöket, melyekkel saját maga tudja méltósággal ellátni magát. Így visszanyeri személyes erejét, és többé nem lesz szüksége tárgyi ajándéokra, meglesz a tudása, lelkiereje, képessége.

Shábát Shálom!

Chájim Shaul Glitzenstein Rabbi

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

TECÁVE

A hetiszakasz a Menóra karbantartásának leírásával kezdődik. Tiszta olívaolajat használtak a világításra. A főpap és a kohániták kötelessége volt reggel és este a Menóra kezelése.

Ezután a hetiszakasz a papi ruhákkal és a főpapi öltözékekkel foglalkozik. A főpap öltözéke fenséges volt, ruházata kékes színű aranyozott kelme volt, arany csengettyűkkel ellátva. Mellén aranyból készült melldísz viselt, rajta 12 drágakővel, melyekre a 12 törzs neve volt bevésve. Ez a melldísz (chósen hámispát) orákulumként is szolgált. A homlokán aranyból készült fejdísz (cic házáháv) volt, rajta Isten kimondhatatlan neve.

A kohániták öltözéke nem volt díszes. Ruházatuk leírása után a hetiszakasz a főpap és kohániták beiktatását írja le. Különböző áldozatok bemutatása után a főpapot és a kohánitákat az úgynevezett „kenő” olívaolajjal kenték fel.

Ezek után a különböző oltárok építéséről van szó. Az egyik oltáron a reggeli és az esthajnali „örök áldozatot” (korbán táraid) mutatták be. Külön oltára volt a „füstáldozatnak” (kötozet), amit a főpapnak kellett

bemutatni.

Az Első Szentély idején a főpapok általában támogatták a királyt. Ők voltak a legfelsőbb bíróság, a Szanhedrin feje. Ők bátorították a harcra indulókat és örködték a zsákmány elosztása felett. Ők voltak a szertartások, az áldozatok, a szentélybeli szolgálat legfőbb vezetői. Az erkölcsi tisztaságot előbbre helyező próféták legtöbbször velük keveredtek éles vitába. Ismeretes Jeremiás próféta éles támadása Páschur főpap ellen. A főpap üldözte és megfenyítette őt.

A Második Szentély idején a főpap egyben államfő is volt. A Második Szentély építésekor is ő volt a nép vezetője: „Halljad te, Józua főpap, te és akik előtted ülnek, csodatevő emberek vagytok... íme a kő (a Szentély köve), amit Józua elé tettem, egyetlen kövöm két szem (örködik).” (Zecharja 3/9) Salamon király idejében Cádok volt a főpap és az ő leszármazottai örökölték a tisztséget egészen a chasmoneusok idejéig.

A chasmoneusok egyszerű kohániták voltak Modiinban. Az „ál hánászim” imában tévesen főpapnak nevezik Mátitjáhut. Csak az ő utódai lettek főpapok a jeruzsálemi Szentély megtisztítása után.

A nép szívesen elfogadta, hogy a chasmoneusok maguknak vették a főpapságot. De élesen elleneztek azt, hogy királyoknak kiáltsák ki magukat. Mátitjáhu dédunokája, Alexander Jánáj ellen fel is lázadtak. Amikor aztán az ő két fia közül Hyrkanost tette meg az anyja, Slomcion királynak és Aristobulost főpapnak, döntőbírául Popeius római hadvezért kérték fel. Ő pedig megszüntette a zsidó állam önállóságát. De a főpapság már azelőtt is lesüllyedt erkölcsileg. A chasmoneusok előtt pénzért vásárolták a tisztséget a szír-görög királytól. Ilyenek voltak Menelao és Jason főpapok.

A közvetlen római uralom idején a főpapi ruhákat a római prokurátorok tárolták. Csak különleges alkalmakkor és Jom Kippurkor adták oda a főpapnak szolgálatra. Amikor a főpap Jom Kippurkor a Szentek Szentjébe ment, leváltotta főpapi öltözékét egy egyszerű fehér gyolcsból készült ruhával. Nem mehetett be ugyanis az arannyal, arany csengettyűkkel díszített ruhában a legszentebb helyre. Mert az arany az aranyborjú imádására emlékeztetett. Ő pedig Izrael bűneinek megbocsátásáért ment könyörögni az Engesztelés Napján.

A főpapi öltözékekkel kapcsolatban érdemes elgondolkozni azon a sokat vitatott szóláson, hogy „ruha teszi az embert”. A Második Szentély idején nem egy főpap anyagi javak szerzésére és hatalmának erősítésére használta a főpapi stallumot. Messze álltak az ideáltól, amit Áháron főpap képviselt, hogy mindent a népért, a nép javáért kell cselekedni.

A Talmud számos főpapot ír le, akik nem voltak méltók viselni a főpapi ruhát. Például a Bájum-család tagjai. Az Áháron által örökül hagyott színes és pompás főpapi öltözék sok esetben alantas lelkű ember rossz erkölcsét takarta. A saduceus főpapok nem voltak elfogadhatók és tisztelték a nagyjából farizeusokból álló nép szemében.

TECÁVÉ

Főpapi öltözékek

Hetiszakaszunkat ezen esztendőben Ádár-álef-ben olvassuk. Ez a 13. hónap, amit 2-3 évenként toldunk be a liturgiai héber naptárba és az évet „szökő” („terhes”) évnek nevezzük. Ilyenkor Purim csak egy hónap múlva Ádár-bét 14-én köszönt ránk, és az utána jövő ünnepek (Pészách) is kitolódnak. Ennek a magyarázata nagyon egyszerű. A világi naptár 365 nappól áll, az általunk használt hold-naptár csak 354 nappól. Így minden évben 11 nap különbség keletkezik a világi és liturgiai naptár között. Így például Pészách idővel novemberre vagy decemberre esnek. De Pészáchnak a „chodes hááviv” a kalász érés, azaz a tavasz hónapjára kell esnie. Ezért kell 19 évenként 7 szökőévet beiktatni a zsidó naptárba. Így jön létre az, hogy Pészách március 27. és április 15 közé esik, Ros Hásáná pedig szeptember 3. és október 1. közé.

Hetiszakaszunk a főpap ruhatárának leírásával foglalkozik. Minden ruhadarab szigorú leírás szerint készült. Az arany és kék színek domináltak. Nem hiányzott a bíborvörös sem. A főpap ruhatárának fontosságára mutat, hogy a római uralom idején maga a római kormányzó tárolta a főpapi öltözetet, amit csak különleges alkalmakkor - mint például Jom Kippur napján - adott ki használatra.

A főpapi öltözéken bővelkedett a színarany, csengettyűk, ruhaszegélyek, mellvért formájában. De

egyszer egy esztendőben, Jom Kippur napján, amikor be kellett menni a Szentek Szentjébe, a főpap levetette az aranyban dúskáló ruházatot, és egyszerű, fehér gyolcs ruhaneművel cserélte fel azt. Az arany a pusztai aranyborjúra emlékeztetett és a főpap a nép bűnbocsánataért könyörgött. Nem volt hát ildomos, hogy a pusztai nép legfőbb bűnére emlékeztessen. Az egyik legérdekesebb főpapi ruhadarab az aranyos mellvért, a Törvény vértje volt. Aranyos keretben négy sorban volt elhelyezve 3-3 drágakő (smaragd, opál, ametiszt, stb.) A 12 drágakőbe Izrael 12 törzsének neve volt belevésve. **„Viselje Áron Izrael fiainak nevét a Törvény vértjén szíve fölött, mikor a Szentélybe lép, örök emlékeztetőül Isten előtt.”** (Ex. 28/29).

Elgondolkodtató a kérdés, miért kellett a főpapnak a 12 törzs nevét egy csokorba kötve viselni, éppen amikor a Szentélyben teljesített szolgálatot. Talán arra mutat az isteni utasítás, hogy a főpap imádsága csak akkor lehet hatásos, ha egységben tudja a nép 12 törzsét. A nép életének ez a legnagyobb értéke, a nép egysége, részeinek összetartozása és összetartása jutott kifejezésre jelképesen a főpap által viselt mellvértben. Csak ha a főpap úgy érezte, hogy mögötte áll egységesen Izrael népe, csak akkor lehetett könyörgő imája a bűnbocsánatért hatásos. Testvérgyűlölet, törzsi viszálykodások, egymás iránti irigykedés, rágalmozások és becsmérlések csak gyengítették a főpap könyörgését. Az igazi főpap szerette a népet és a nép szerette őt.

De volt más szerepe is a Törvény Vértjének. Az volt az „Urim Vtumim” („igazi fény”), mely órákulmuként szolgált Izrael nehéz óráiban. Azon keresztül kért a főpap vagy a király égi tanácsot háborúk kimeneteléről vagy egyéb sorsdöntő kérdésekről. S az égi hang csak akkor válaszolt, ha a nép arra érdemes volt cselekedeteiben, viselkedésében. Példa erre Saul király esete, aki igaztalanul üldözte Dávidot. Isten segítségét kérte a filiszteusok ellen, de *„Isten nem válaszolt neki sem álomban, sem az Urim által”*. (I. Sam. 28/5.)

A főpap mellvértje néha hiába jelképezte a nép egységét, és az Urim Vtumim sem közölte mindig Isten akaratát. Mert az idők folyamán sok főpap nem volt méltó a Törvény Vértjének viselésére. Vonatkozik ez a görög-szír uralom korában élt áruló főpapokra, mint Járón és Menelaosz, akik pénzért vásárolták meg Antiochustól állásukat. A főpapi öltözék kötelezte annak viselőjét. De Áron kései utódai közül sokan meggyalázták azt.

Hetiszakaszunk a főpapi és papi ruhák leírása után utasításokat közölt Mózesrel, hogy milyen szertartások keretében iktassa be Áront és fiait a papi szolgálatba. A Talmud Áronban látja a békét kedvelő és kereső, az embereket szerető főpapi ideált.

* Ez a szövegmagyarázat szökőévben íródott!!

Részlet Menáchem Meron: „Hozzád szól a hetiszakasz” című könyvéből

AZ ÖRÖKMÉCSSES ÉS A MELLDÍSZ

„És te parancsold meg Izrael fiainak, hogy hozzanak neked világítás céljaira, tört, tiszta olajat, hogy örökmécsest gyűjtsanak vele. A Találkozás Sátorában, a Függönyön kívül... rendezzék el Áron és fiai, estétől reggelig legyen az Örökkévaló színe előtt, örök törvény legyen ez, nemzedékeik számára...” (Exodus 27, 20)

A heti szakaszban a Tóra előírja a papi öltözet módozatait, egyes darabjait, és használati utasításokkal szolgál a templom körüli szolgálat mikéntjéről. Az első, talán legfontosabb utasítás a mécses, örökmécs használatáról szól, a tiszta olajról, mely a Menórához szükségeltetett. A Midrás alapján mondja az egyik írás-magyarázó (Báál Háturim), hogy ebben a fejezetben Mózes neve egyetlen-szer sem fordul elő. „Te parancsold meg”, te készíts aranylemezt” stb. a vezér nevének említése nélkül. Miért?

Azért, mert amikor Izrael fiai, egy gyenge pillanatukban aranyborjút csináltak, és Mózes az Isteni megbocsátásért esedezett, azt mondta: Ha most az egyszer megbocsátasz nekik, Uram Istenem, ám jó, de ha nem, akkor töröld ki nevemet a Könyvből (a Tórából), amit írtál, mert a zsidó nép nélkül nincs értelme életemnek!

A Jóisten ugyan megbocsátott, de mivel egy igaz ember szavai nem maradnak hatás nélkül, legalább ebből a fejezetből kimaradt Mózes neve...

A Midrás azt is megkérdőjelezi, miért mondja az Írás, hogy „**hozzanak neked**” olajat világítás céljára? Mi az, hogy neked? No de, a magyarázat az, hogy az Örökkévaló nem szorul a gyarló ember földi világító eszközeire, neki elég világosság van az égben. A világosságra nekünk, a földön élő embereknek van szükségünk, ezért mondja az Írás: „**hozzanak neked**” – a ti céljaitokra.

A dolog mélyebb értelme szerint a Tóra megvilágítja az egész világot, a hit a lélek világossága, mint ahogy a Példabeszédben olvassuk: „**A parancsolatok (micvot) olyanok, mint a mécses és a Tóra, világítanak.**” Tudvalévő, hogy egy sötét szobából a sötétséget nem lehet söprűnyéllel kiűzni, hanem csakis azzal, ha kinyitjuk az ablakot és beengedjük a világosságot. Kevés világosság nagyon nagy sötétséggel képes megbirkózni, és ott, ahol a Tóraszelleme világít, ott a barbár, pogány kultúrák sötétségének nincs helye.

* * *

A papok ruházatának funkcionális volta azt példázza, hogy Izraelben a papság nem volt kiváltságos, igazságtalan előjogokkal rendelkező uralkodó réteg, hanem Isten szolgái, a szentélyi szolgálatot ellátó, áldozatos munkát végző „osztály”, melynek feladata: engesztelést hozni a nép bűneire.

A Talmud szerint a kohaniták (papok) ruhái, ugyanúgy engesztelést hoznak a népnek – legalábbis jelképes értelemben –, mint az általuk bemutatott áldozatok. A köntös a vérontásra hoz megbocsájtást, a nadrág az erkölcstelen gondolatokra, a süveg a rossz modorra, míg az öv a rejtett gondolatokra, a melldísz az elkövetett igazságtalanságokra, az Éfod (rövid, szűk ruhadarab, amit úgy viseltek mint a kötényt) a bálványimádásra, a kabát a rossz nyelvekre, míg a homlokon hordott aranylemez a szemtelenségre (Zevachim 88). Nemhiába mondták tehát bölcseink, hogy „Ha nem lenne papi ruházat – mely engesztelést hoz a népnek –, a zsidóknak még írmagjuk sem maradt volna meg”. (Joma 72)

* * *

A főpapnak nyolcféle ruhája volt, míg az alacsony rangú, egyszerű papnak csak négy. A főpapi ruházat legfontosabb kelléke volt a melldísz, melyen 12 ék-kövön Izrael 12 törzsének neve volt feltüntetve. Ez a melldísz funkcionált mint „Urim és Tumim”, vagyis, mint egyfajta útmutató, melyet nehéz időkben „megkérdeztek”, és az általa nyújtott Isteni útmutatás alapján cselekedtek. Ez azonban csak akkor működött, ha a zsidók Istennek tetsző módon éltek. Ha nem – akkor a válasz nem volt egyértelmű.

* * *

A továbbiakban a szakasz a kohániták beiktatását írja le, nemes egyszerűséggel, amikor a jelképes egyszerűséget, tisztaságot, a szellemiséget jelképezi. A főpapi tisztség a legmagasabb volt az ókori Izraelben, egyenrangú a királlyal és a prófétával. A zsidó nép jellege, mint „kohanita királyság és szent nép”, eleve meghatározta a papok pozícióját, melyből valamelyest megőriztek a mai napig.

A FŐPAP FELSZENTELESE

„És viselje Áron Izrael fiainak neveit a törvénytevő mellédíszben szíve fölött, midőn belép a Szentélybe... és helyezd a törvénytevő mellédíszbe az Urimot és a Tumimot, és legyenek Áron szíve fölött, midőn az Örökkévaló színe elé lép, viselje Áron Izrael fiainak ügyét az Örökkévaló előtt...” (Exodus 28, 29-30)

Az ún. Urim és Tumim a papi ruházat egyik legtitokzatosabb darabja volt. A dolog neve lefordíthatatlan magyarra, szó szerinti értelmezése héberül – „világosságot” és „tökéletességet” jelent, vagy a kettő együttesét, ami a „tökéletes világosság” – nem mond semmit a ma emberének. Már bölcseink is a legkülönbözőbb formában magyarázták mind a fogalom etimológiáját, mind azt a homályos ténnyt, mi is volt tulajdonképpen ez az „igazmondó készülék”, amit ha megkérdeztek, akkor különleges módon az Isteni válasz forrása lett – az értők számára.

Van, aki azt tartja, hogy ez egy külön ruhadarab volt, amit a főpap hordott (és ezt az Írás egyes verseiből vezetik le), mások pedig – és ez az elfogadott vélemény – azt állítják, hogy az U. T. azonos a 12 drágakövet magába foglaló mellédíszszel, amit a főpap hordott, és ami jellegzetes módon a Törvénykezés mellédíszének hívták. Ebbe tette bele, a hagyomány szerint, Mózes mesterünk a Szent Nevet, amely megadta neki különleges jellegét (Nachmanides).

A Talmud (Joma 73) részletesen leírja, miképp „működött” az U. T. mint Isteni útmutató. Először Josua használta, amikor megkérdezte a mellédísz viselő főpapot, viseljen hadat Áj városa ellen, majd utána ugyanezen módon derítette ki, ki volt az, aki az utasítások ellenére magához vett valamit a zsákmányból (Áchán ben Kármí). Az ország felosztása a törzsek között szintén az U.T. alapján történt. Utána a bírák, majd Dávid királysága idején említi a Biblia többször az U.T.-mot, melyet többnyire háború esetén kérdeztek. Utána már nem történik említés róla, és bölcseink szerint a Második Szentélyben már nem működött, ámbár a mellédísz, mint a főpap egyik ruhadarabja a kötelező nyolc közül változatlanul megvolt.

Josephus Flavius azt írja A Zsidók történetében, hogy az U.T. 200 évvel az ő kora előtt szűnt meg működni, vagyis Jochanan Hyrcanus főpapsága alatt. A Talmud szerint az U.T. csak akkor funkcionál, ha a főpap Isteni sugallattal rendelkezik, ami a prófécia egyik válfaja (Maimonides, Tévelygők Útmutatója, 2. rész 45. fejezet), míg ha nem ez a helyzet, akkor nincs mit kérdezni tőle.

* * *

A Tóra leírása szerint a mellédíszben Izrael 12 törzsének a neve volt feltüntetve, vagyis Reubén, Simeon, Lévi, Jehuda, Dan, Naftali, Gad, Aser, Jiszachar, Zebulon, József, Benjámin. Mivel ez a 12 név, mely négy sorban volt drágakövekbe foglalva a mellédíszben, nem foglalt magában bizonyos betűket (és így az U.T. által adott válasz, illetve útmutatás nem lehetett teljes), a Talmud szájhagyomány alapján hozzáteszi, hogy a három ősatya neve – Ábrahám, Izsák és Jákob –, valamint ez a két szó: „Sivé Jiszráél” (Izrael törzsei) szintén rajta volt a mellédíszben, és így az egész alef-bét (abc) lejegyezték.

A Talmud leírja, hogy a kérdező eljött a főpaphoz, aki szemben áll a Szentélyben lévő Frigyszekrényvel, melyben a kőtáblák vannak. A főpap teljes díszben, vagyis a nyolc ruhadarabot magára öltve állt ott, míg a kérdező mögötte, arccal a főpap felé. A kérdező – aki csak a király, a felsőbbíróság (Szanhedrin) tagja vagy közéleti ember lehet – halkan teszi fel a kérdést, míg a főpap mellédíszén egyes betűk kigyulladnak, és abból olvassa ki a választ. Egyszerre csak egy kérdést lehet feltenni, és ha kettőt kérdeznek, csak az elsőre kapnak választ.

* * *

Nagyfuvaros Centenárium 11.

1923. A Józsefvárosi Demokrata Párt évi közgyűlésén elnöknek ismét dr. Hajdu Marcellt, főtítkárává Vitéz Aladárt, pénztárosává Dévai Jenőt, a pártvezetés tagjaivá pedig többek között dr. Körmöczy Zoltánt, Zimmermann Dezsőt és Freund Dezsőt választották.

Március elején a VIII. kerületi templomkörzet nagyfuvaros-utcai templomában ünnepség folyt le Zajin Adar alkalmából. Scheiber Lajos körzeti rabbi meghívására nagy számban vettek részt a körzetbeli gyermekek is. Rosenberg Ármin rabbi ünnepi beszéde után a templom két előcsarnokában 409 terítékű Chevra Szude-t rendezett a körzet és az „Emberbarát” templom egyesület. A szudét Rosenberg rabbi héber beszéde vezette be, Weisz Márk, az „Emberbarát” templomegyesület elnöke tartott ünnepi beszédet. Dr. Lederer Sándor hitk. alelnök szólalt fel ez után és kifejtette, hogy a VIII. ker. körzet fejlődése döntő bizonyítéka a körzeti szervezet életrevalóságának. Majd dr. Adler Illés pesti főrabbi tartott beszédet. Dr. Hajdu Marcell körzeti elnök összetartásra buzdította híveit. Utána Rosenberg J. Lipót beszélt. A szude folyamán a bencsolást dr. Adler Illés főrabbi tiszteletére 101.000 koronával váltották meg Zimmermann Dezső és a Klein testvérek.

A következő héten a Józsefvárosi Templomkörzet előadó termében dr. Kandel Sámuel vallástanár tartott előadást Jeremiás profétáról.

Peszachkor az összes ünnepnapon Dr. Scheiber Lajos körz. rabbi, Rosenberg Ármin rabbi, és Spitzer Jakab kántor funkcionált az istentiszteleteken.

Júniusban **dr. Lederer Sándor** lett a Pesti izr. hitközség választott elnöke, aki a 231 szavazatból 148-at kapott. Budai Goldberger Leó 80, Baracs Marcell 3 szavazatot kapott.

1923.08.11-én a VIII. ker. Emberbarát templomkörzet szombaton délelőtt Muszaf istentisztelet keretében meleg ünneplésben részesítette Nagyfuvaros-utcai templomában **Goldner Izrael**, a pesti izr. hitközség képviselőtestületi tagját, mint az Emberbarát-templom alapító tagját 70-ik születésnapja alkalmából. Jelen volt dr. Hajdu Marcell körzeti elnök és Weisz Márk elnök vezetésével a teljes előljáróság, a kerület összes templomának képviselői, az ünnepezt gyermekei, díszes családja, nagyszámú előkelő vendégsereg. A Tóra elé hívtak 1 millió koronát adományoztak a pesti Izr. hitközség kórházának, egy a Goldner Izrael nevére ott létesítendő alapítvány céljából. Dr. Scheiber Lajos körzeti főrabbi méltatta az ünnepezt templomalapításhoz nyújtott tevékenységeit és kiemelte, hogy még az elmúlt század végén, mint a Zsibárus-Ipartestület elnöke dr. Márkus főpolgármesterrel és Halmos János polgármesterrel tárgyalva elérte, hogy a Teleki téren 200 elárusító bódé és egy ószeres csarnok épüljön, miáltal több ezer zsidó családnak biztosította a megélhetést. Délután a templom tanácstermében Goldner Izrael Sólausz-Szúdausz lakomát adott hívei számára, mely alkalommal Klinger Leó templomelőjáró, dr. Scheiber Lajos körzeti főrabbi és Klein Jenő rabbi mondtak felköszöntőket.

A józsefvárosi templomkörzet 80 gyermeket nyaraltatott ezen a nyáron két csoportban Siófokon és Bogláron. A nyaraltatás szervező kezdeményezői Zimmermann Dezsőné, a VIII. ker. izr. nőegylet társelnöknője és Ungár Adolfné, akik az egész idő alatt személyesen vezették a nyaraltatási akciót. A siófoki nyaraltatást pártfogásába vette Fodor Károly vívómester neje, aki Siófokon egész gárdát szervezett meg a költségek előteremtése céljából. Segítőtársak voltak özv. Weimann Ignácné, Friedmann Hermné, Ungar Adolf, Pauker Lipót, Kohn Sámuel, Singer Márkus, Steiner Mór és Schwarcz Bernát. A nyaraltatás költségei 3,5 millió koronát tettek ki, eltekintve a természetbeni adományoktól. A balatonboglári gyermeknyaraltatás vezetői Brauer Lázár ottani főkántor, Dicker Jenőné és Schiller Elvira tanítónő, akik felügyelete mellett tartózkodtak a gyermekek Bogláron.

1923.10.28-án és november 4-én a józsefvárosi templomkörzetben Dr. Kiss Arnold budai főrabbi folytatta megkezdett előadásait „Képek a zsidó történetből” (Zsidó gondolkodók) címen. 1923.11.11- Scheiber Lajos dr. tartott előadást vallási témában.

1923. december 2-án dr. Kohlbuch Bertalan, a Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet tanára előadást tartott „A zsidóság vallásos élete a hasmoneusok korában” címmel.

1923.12.29-én Freund Dezső műépítész tizenhárom éves Tibor fia (szül.1910.12.29) járult először a Tóra elé. „Vesd le saruidat, mert szent az a hely, ahol állasz.” Ezzel a szentírási idézettel kezdte dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi felavató beszédét, melyben rámutatott arra a kiváló szerencsére, melynek a fiú apja részese, akinek megadatott, hogy a ritka tehetsége és

saját szorgos munkája nyomán létesült szép istenházában avathatja fel gyermekét. A templomot színültig megtöltő rokonok, barátok és tisztelők nagy seregét rendkívül lebilincselte a közvetlen melegség és az avatóbeszéd. A tóraolvasás alatt több milliót adományoztak a különböző zsidó jótékonyági intézmények javára. Freund Dezső egymaga közel kétmilliót ajánlott fel templomépítkezési célokra.

1924.01.05-én írta az Egyenlőség: „*A VIII. ker. körzet templomát átvette a hitközség. A józsefvárosi zsidók öröme és büszkesége a Nagyfuvaros-utca 4. számú házban levő templom. A négyemeletes házat a templomkörzet szervezte meg, a templomot a körzet építette meg és az elmúlt szombaton a templomkörzet a házat és a templomot átadta a hitközség tulajdonába. A Mincha-ima végeztével a templomkörzet elnöksége, elöljárói, választmánya és az egész templomi közönség a rabbikkal együtt dr. Hajdu Marcell körzeti elnök vezetésével bevonult a templom tágas, szép előcsarnokába, ahol salos-szudósz várta a hittestvéreket. A zsúfolásig megtelt teremben megjelent dr. Lederer Sándor hitközségi elnök is, aki a hívek kitörő lelkesedése közben foglalta el a két rabbi között a főhelyet. Az asztali kezdő imát Rosenberg Ármin rabbi mondta, majd dr. Hajdu Marcell körzeti elnök adta át a házat és a templomot, a körzetnek eme rendkívüli alkotását a pesti izr. hitközség elnökének, szent zálogául annak, hogy a körzet mennyire egynek érzi magát a központtal és annak bizonyosságaként, hogy amidőn a körzet alkot és terem, az anyahitközség, számára teremti és alkotja. Beszéde során felolvasta a pesti izr. hitközség elöljáróságának levelét, amelyben meleg köszönetét és elismerését fejezte ki a VIII. ker. templomkörzet híveinek és vezetőségének. Végezetül hálás szeretettel köszöntötte körzete nevében dr. Lederer Sándor hitközségi elnököt, a templomkörzetek megalkotóját. Végül Dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi üdvözölte Lederer elnököt, kit percekig ünnepeltek.*”

1924.02.19-én elhunyt dr. Adler Illés főrabbi. Február 21-én temették 54 éves korában. „*Dr. Lederer Sándor hitközségi elnök, Fleischmann Sándor, dr. Ostern Lipót, Rosenberg J. Lipót, Ungár Ármin templomelöljáró, dr. Endrei Simon, a Chevra Kadisa főtitkára, az elhunyt testvéröccse dr. Adler Ignác gyulai főrabbi, fia dr. Adler Sándor orvos, vejei Kovács Arthur igazgató és Lévai Jenő, sógorai dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi, Mandl Sámuel rabbi és dr. Vajda Zsigmond orvos hozták vállalkon. A szomorú szertartási aktust dr. Hevesi Simon főrabbi, Feldmann Mózes, Herschkovits József, Rosenberg Ármin és dr. Weisz Miksa rabbik, Abrahamsohn Manó főkantor irányították.*”

Sajó József és neje február 24-én ünnepelték boldog házasságuk ötven éves fordulóját az Emberbarát templomban, ahol ez alkalommal összegyűltek gyermekeik, unokáik, jó barátaik és meleg ovációban részesítették a jubilánsokat. Előző szombaton Sajó József és gyermekei a templomban a Tóra elé járultak és mintegy négy millió koronát adományoztak jótékony célokra. A jubilánsok este vendégeül látták jó barátaikat, akiknek nevében Klinger Leó templomi elöljáró meleg szavakkal köszöntötte az aranylakodalmas párt.

1924.03.30. A VIII. kerületi templomkörzet Nagyfuvaros-utcai templomában vasárnap délután megkapó istentisztelet keretében áldoztak dr. Adler Illés emlékének. Dr. Schreiber Lajos körzeti rabbi, az elhunyt sógora méltatta a nagy főpap egyéniségét, érdemeit és a nagy veszteséget, mely halálával a magyar zsidóságot érte. Szem nem maradt szárazon a megható beszéd tartama alatt. Az énekrészeket Spitzer főkantor látta el mély hatással.

1924.04.05. „*A józsefvárosi templomkörzet Emberbarát templomában Zajin Adar gyászistentisztelet volt, melyen a héber gyászbeszédet Rosenberg H. Ármin rabbi mondta, a vacsorán, amelyet Ungar Adolf templomi elöljáró rendezett, a Józsefváros zsidóságának színe-java megjelent. A háziasszonyi teendőket Zimmermann Dezsőné, Ungár Adolfné, özv. Widder Józsefné és Klinger Leoné látták el. Majd dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi mondott gyászbeszédet dr. Adler Illés főrabbi emlékére. Ezután dr. Hajdu Marcell körzeti elnök emlékezett meg mindazokról, akiknek az Emberbarát-templom és a körzet vezetősége közötti igaz zsidó összetartás köszönhető. Felszólaltak még Weisz Márk, dr. Körmöczy Zoltán, Zimmermann Dezső, dr. Lasz Samu, Klinger Leó és Weisz Jenő, aki szintén meleg szavakkal emlékezett meg dr. Adler Illés főrabbról és indítványozta, hogy új alap létesítsék, amelynek évi kamataiból a józsefvárosi özvegyek és árvák segítsenek néhai dr. Adler Illés főrabbi halálának évfordulóján. Az azonnal felajánlott összegek túlhaladták az 5 millió koronát. A gyűjtést folytatták, minthogy 50 millió koronára óhajtották kiegészíteni. Ugyanekkor a templomkörzet templomában rendezendő Széder-est megtartására is gyűjtöttek.*”

A VIII. ker. templomkörzet április 6-án tartotta meg évi közgyűlését. Előterjesztésre került, hogy meg kell építeni Józsefváros új (!) Nagy templomát. Zimmermann Dezső gazdasági

előjáró bemutatta az évi zárószámadást és költségelőirányzatot. A közgyűlés Weiner Samu pénzügyi előjáró lemondásával megüresedett tisztségre Braun Illést pénzügyi előjáróvá választotta. Weisz Márk a szertartási vezető és Dr. Körmöczy Zoltán, az oktatásügyi ügyosztály elnöke is beszámoltak működésükről. Megoldásra várt két iskolai osztály elhelyezése. Zimmermann Dezső, a közjótékonyági ügyosztály vezetője beszámolt a jótékonyági intézményeik áldásos és sikeres működéséről, különösen a "peszachi akcióról". Kiemelte a körzet jótékonyági ügyosztálya vezetőségének összes tagját élükön Kohn Sámuel, Bienenstock Vilmos, Widmann Izrael, Weisz Jenő, a Józsefvárosi imaház alelnöke, Steiner Mór, Winkler Ignác, Burger Miksa, Pauker Lipól és Schwarcz Dániel, valamint a Józsefvárosi Nőegylet elnökségét: Hajdú Jenőné, Sebestyén Miksáné, Zimmermann Dezsőné és Weisz Samuné. A jól megszervezett jótékonyági akció gondoskodott a gyermekágyas asszonyok segélyben részesítéséről, a szegény betegek ingyenes orvosi kezeléséről és gyógyszerekkel való ellátásáról. A jótékonyági ügyosztály orvosi csoport tagjai Dr. Balkányi Vilmos, dr. Földes Zsigmond és dr. Weinberger Lipót voltak, az ingyen gyógyszereket dr. Czukor László gyógyszerész bocsátotta rendelkezésre. Fischer Zsigmond, Weisz Mór, Szekeres Jenő, Fischer Hermann, dr. Czukor László a jótékonyági ügyosztályt egész éven át nagy és értékes adományokkal látták el. Dr. Vajda Mihály, a kulturális ügyosztály elnöke, Gerstl Emánuel, a

Dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi

Dr. Adler Illés főrabbi

Talmud Thóra és Kohn Sámuel, a Machziké Tóra fáradhatatlan elnökei is beszámoltak évi működésükről. Felszólaltak még Ungár Adolf, Weisz Jenő, dr. Balkány Vilmos, Klinger Leó és Goldner Izrael. Dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi indítványára néhai dr. Adler Illés főrabbi emlékének megörökítésére elhatározták, hogy az Adler Illés alapból a józsefvárosi szegény, megöregedett hittestvérek részére lábadozó otthon létesíttessék. A gyűjtést e nemes cél mielőbbi elérése érdekében tovább folyt. Végül a jesivák ügyének felkarolása érdekében történt még felszólalás, amelyet a tagok lelkesen fogadtak, elhatározták, hogy a jesivák támogatására a körzet többi templomaihoz is felhívást intéznek.

1924.07.12- A pesti VIII. ker. templomkörzetben működő „Machziké Tóra” egyesület élén Kohn Sámuellel, Schwarcz Dániellel, Pauker Lipóttal és Ébner Izsákkal közösen 80-100 kötetnyi új könyvtárat varázsolt a semmiből. Rosenberg Armin rabbi klasszikus héber nyelvezetű imában mondott hálát I-nek ezért a napért. Majd dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi, Hajdu Marcell körzeti elnök és Feldmann Mózes, a pesti izr. hitközség rabbisági elnöke köszöntötte a VIII. kerületi zsidóságot a vallásos mozgalmak élén.

Kedves barátnóm

“MISE NIKNÁSZ ÁDÁR
MÁRBIM BESZIMCHÁ”

Szeretettel meghivlak egy kényeztető reggelre "kis purim" alkalmából.
“Mise niknász ádár márbim beszimchá” amikor ádár beköszön, sokasodik az
öröm”.

Elmélyülünk az öröm értelmezésében és újult erővel bukkanunk elő.

Izeltő a programból:

Az öröm ereje, kézműves alkotás, könnyű tejes étkezés

Mikor? Vasárnap, 2022. 02.20. 11:00 órakor

Hol? A Nagy Fuváros Utcai Zsinagóga

1084 Budapest, Nagy Fuváros utca 4

NAGYON VÁROM,
HOGY LÁSSALAK,
MUSHKI GLITZENSTEIN

Kérjük, erősítse meg részvételét, hogy megfelelően szervezhessek

+36 70 778 50 40 mushkis7@gmail.com

TEPLOMI IMAIDŐK

2022. febr. 11. – febr. 18.

	Reggel	Este
11. péntek	7,00	17,00
12. szombat	8,00	17,00
13. vasárnap	7,30	17,00
14. hétfő	7,00	17,00
15. kedd	7,00	17,00
16. szerda	7,00	17,00
17. csütörtök	7,00	17,00
18. péntek	7,00	17,00

febr. 15. kedd: Purim kátán

febr. 16. szerda: Susán Purim kátán

Gyertyagyújtás legkésőbbi

időpontja BP.-en:

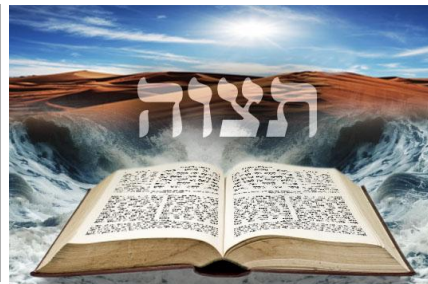
febr. 11. péntek 16,42

febr. 18. péntek 16,53

Szombat kimenetele:

febr. 12. szombat 17,50

febr. 19. szombat 18,00

Szakaszunk – Tecáve (2Mózes 27:20–30:10.) – a pusztabeli Szentély további felszerelését, a papok ruházatát stb. részletezi. Itt esik szó az *Urim Vötumim* nevű csodaszekentyőről, amelynek segítségével a főpap vitás kérdésekre isteni választ volt képes kérni. Ebben a szakaszban nincs említve Mózes neve, és ennek a kommentátorok különböző magyarázatait, értelmezését adják.

www.zsido.com

ESEMÉNYEK

Szombaton Streit Péter előjáró volt a máftír, abból az alkalomból, hogy ez volt a Bár micvá Haftarája, melyet a hagyományoknak megfelelően felolvasta. Jelen volt az eseményen mindkét gyermeke, felesége, testvére és az édesapja is. A reggeli imádkozás után kiddust adott. Gratulálunk neki, valamint köszöntjük születésnapja alkalmából is. Bis Hundert und Zwanzig! Mázál tov Péter!

Emberbarát klub

IDŐSEK KLUBJA

Következő klubrendezvényt **február 16-án, szerdán délelőtt 11 órától** tartjuk a földszinti klubteremben.

Zinner Jutka klubvezető

**JÖVEDELEMADÓJA 1+1 SZÁZALÉKÁT,
AMENNYIBEN KÖZÖSSÉGÜNKET
SZERETNÉ TÁMOGATNI, AZ ALÁBBI
ADÓSZÁMOKRA TUDJA ÁTUTALNI:
TALMUD-TÓRA ALAPÍTVÁNY:**

197 00289-2-42

MAZSIHISZ:

0358

VICC SAROK

Herskovics templomszolgának jelentkezett Pakson, de nem vették fel, mert nem tudott írni-olvasni. Bánatában kivándorolt Brazíliába, s ott nagy vagyona tett szert. Már egy nagy konzern vezérigazgatója volt, amikor valaki autogramot kért tőle.

- Uram, ha én írni tudnék – mondta Herskovics –, most boldog samesz volnék Pakson!

Magyar rabbi történetek

Egy valóban megesett történet az 1950-es évekből. Egy szegény, vallásos zsidóasszony, minden nyáron, a Jahrzeit (a halálozási évforduló) napján, fel szokta keresni a budapesti Csörsz utcai hangulatos zsidó temetőben az I. világháborúban Pestre menekült és itt elhunyt kninicsi csodarabbi sírját.

Az említett szegény asszony az 50-es évek elején – hászid szokás szerint – kvitlit (kérőcédulát) helyezett el a rabbi-sír repedésében. Ebben elpanaszolta, hogy nincs miből megélnie, kis boltját elvették, államosították, olyan állást pedig nem talál, ahol a szombatot meg tudná tartani...

Néhány héttel később egy amerikai milliomos üzletember kereste föl a „kninicsi rebe” sírját. Amíg imádkozott, a kvitli kihullott a kövek közül. Az amerikai fölvette, s úgy érezte, a csodarabbi kívánságának tesz eleget, ha segít a kérelmezőnek. Mivel pedig hősünk nevét és címét is ráírta a cédulára, az ismeretlen jötevő ezután havonta küldött neki, rendszeresen, némi támogatást. A jóasszony pedig fűnek-fának mesélte (s ez valóban így volt), hogy a rebe, még halála után is csodát tett vele...

Makkabi kiadó által megjelentetett könyvből

Kiadja: Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

✉ Budapest. 1084 Nagy Fuvaros utca 4. ☎ 334 27 31

✉ nagyfuvaros@gmail.com

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Andrassy Béla